

พฤติกรรมผู้บริโภค

Consumer Behavior

ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค

- ผู้บริโภคจะเลือกบริโภคที่จะทำให้ได้รับความพึงพอใจสูงสุด ภายในงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด
- การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค
 - ทฤษฎีอรรถประโยชน์
 - เส้นความพอใจเท่ากัน

ทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utility)

- ข้อสมมติ : การตัดสินใจของผู้บริโภคมีลักษณะดังนี้
 - เลือกบริโภคสินค้าเพื่อให้เกิดความพอใจสูงสุด
 - สามารถเปรียบเทียบความพอใจระหว่างการบริโภคสินค้าประเภทต่างๆได้ เช่น สามารถบอกได้ว่าชอบเสื้อผ้า 1 ตัว มากกว่าหนังสือ 2 เล่ม เป็นต้น
 - มีความคงเส้นคงวาในการตัดสินใจ คือ ถ้าชอบมะม่วงมากกว่าเงาะ ชอบเงาะมากกว่าทุเรียน ดังนั้นในการตัดสินใจเขาจะชอบมะม่วงมากกว่าทุเรียน

ทฤษฎีอรรถประโยชน์ (ต่อ)

- ข้อสมมติเกี่ยวกับการพิจารณาความพึงพอใจ
 - อรรถประโยชน์สามารถวัดเป็นตัวเลขได้ สามารถจัดลำดับ และเปรียบเทียบกันได้
 - อรรถประโยชน์รวม (Total Utility : TU) วัดจากความพึงพอใจที่ผู้บริโภคได้รับจากการบริโภคสินค้าทั้งหมด
 - อรรถประโยชน์หน่วยสุดท้าย (Marginal Utility : MU) เป็นอรรถประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นจากการบริโภคสินค้าเพิ่มขึ้นทีละหน่วย ลักษณะการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับ “กฎการลดน้อยถอยลงของอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้าย” (Law of diminishing marginal utility)

ทฤษฎีอรรถประโยชน์ (ต่อ)

- แนวคิดเกี่ยวกับอรรถประโยชน์
 - ความหมายของอรรถประโยชน์
 - ความหมายของอรรถประโยชน์ทั้งหมด (TU) และอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้าย (MU)
 - ความสัมพันธ์ระหว่าง TU และ MU
 - กฎการลดลงของอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้าย
- คุณภาพของผู้บริโภค
- การใช้ทฤษฎีอรรถประโยชน์หาเส้นอุปสงค์

ความหมายของอรรถประโยชน์ (Utility)

- ความพอใจที่ผู้บริโภคได้รับจากการบริโภคสินค้าหรือบริการในขณะหนึ่งๆ
- อรรถประโยชน์แตกต่างจากคุณประโยชน์ เช่น บุหรี่ สุรา เป็นสินค้าที่ไม่มีคุณประโยชน์ต่อร่างกาย แต่สามารถก่อให้เกิดอรรถประโยชน์แก่ผู้บริโภคบางคนได้
- สินค้าชนิดเดียวกันอาจให้อรรถประโยชน์ต่อผู้บริโภคไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับรสนิยมผู้บริโภค
- สินค้าชนิดเดียวกันและผู้บริโภคคนเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องได้รับอรรถประโยชน์เท่าเดิมตลอดเวลา เช่น ข้าว 1 จาน ในขณะที่หิวมากๆ ย่อมให้อรรถประโยชน์มากกว่าตอนที่อิ่มแล้ว

ความหมายของ TU & MU

- **TU** หมายถึง อนุญาตประโยชน์รวมที่ผู้บริโภคได้รับจากการบริโภคสินค้าและบริการในแต่ละหน่วย
- **MU** หมายถึง อนุญาตประโยชน์ที่ผู้บริโภคได้รับเพิ่มขึ้นจากการบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น 1 หน่วย

ตัวอย่างแสดง TU & MU

ของการบริโภคเนื้อย่างเกาหลี

Q	TU	MU
1	8	8
2	15	7
3	21	6
4	26	5
5	28	2
6	28	0
7	25	-3

ความสัมพันธ์ระหว่าง TU & MU

- กรณีรู้ค่า TU สามารถหาค่า MU ได้จาก
 - TU เพิ่มขึ้นทีละหนึ่งหน่วยต่อเนื่องกัน
 - $MU_n = TU_n - TU_{n-1}$
 - ตัวอย่างเช่น
 - $MU \text{ หน่วยที่ } 5 = TU_{\text{หน่วยที่ } 5} - TU_{\text{หน่วยที่ } 4}$
 $= 28 - 26$
 $= 2 \text{ Util}$

ความสัมพันธ์ระหว่าง TU & MU

- กรณีรู้ค่า TU สามารถหาค่า MU ได้จาก
 - TU ไม่ได้เพิ่มขึ้นทีละหน่วยต่อเนื่องกัน
 - $$MU = \frac{\Delta TU}{\Delta Q}$$
 - ตัวอย่างเช่น
 - TU หน่วยที่ 1 = 8 และ TU หน่วยที่ 3 = 21
 - $$MU = \frac{(21 - 8)}{(3 - 1)}$$
$$= 13/2 = 6.5 \text{ Util}$$
 - MU ที่ได้เป็นค่าเฉลี่ยของ MU ช่วงหน่วยที่ 1 – หน่วยที่ 3

ความสัมพันธ์ระหว่าง TU & MU (ต่อ)

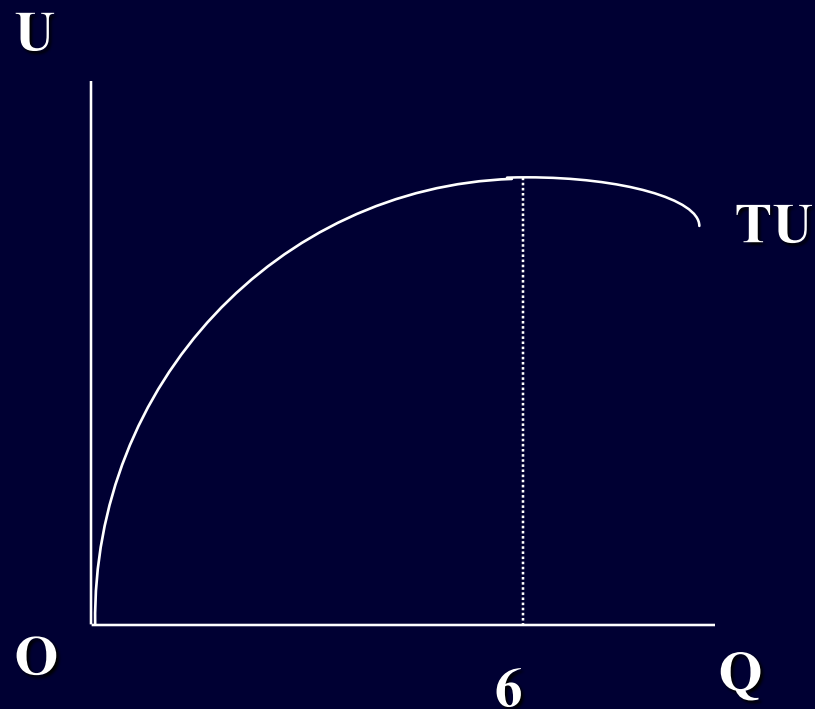
□ กรณีรู้ค่า MU สามารถหาค่า TU ได้จาก

■ $TU_n = \sum MU_i$

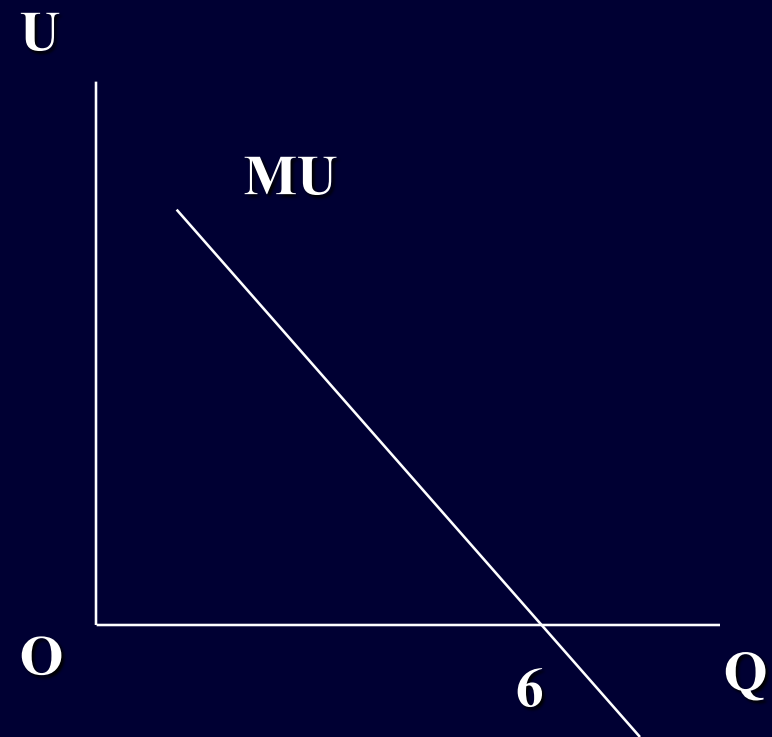
□ ตัวอย่างเช่น

$$\begin{aligned}TU_{\text{หน่วยที่ 3}} &= MU1 + MU2 + MU3 \\ &= 8 + 7 + 6 \\ &= 21 \text{ Util}\end{aligned}$$

เส้นอรรถประโยชน์รวมและอรรถประโยชน์ส่วนเพิ่ม

เส้นอรรถประโยชน์ส่วนรวม

เส้นอรรถประโยชน์ส่วนเพิ่ม

ความสัมพันธ์ระหว่าง TU & MU (ต่อ)

- เมื่อ TU เพิ่มขึ้น MU มีค่ามากกว่า 0
- เมื่อ TU มีค่าสูงที่สุด MU มีค่าเท่ากับ 0
- เมื่อ TU ลดลง MU มีค่าน้อยกว่า 0

กฎการลดลงของอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้าย (Law of Diminishing Marginal Utility)

- เมื่อผู้บริโภค บริโภคสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งแต่เพียงชนิดเดียวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อรรถประโยชน์หน่วยสุดท้ายจะลดลงตามลำดับจนมีค่าเป็นศูนย์และติดลบได้ในที่สุด

คุณภาพของผู้บริโภค

- หมายถึง สถานการณ์ซึ่งผู้บริโภคไม่มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงจำนวนการซื้อสินค้าและบริการอีกต่อไป
- จำนวนสินค้าและบริการที่ผู้บริโภคทำการบริโภคอยู่นั้น ก่อให้เกิดความพอใจสูงสุดแก่ผู้บริโภค
- แบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 กรณี คือ
 - ซื้อสินค้าเพียงชนิดเดียว
 - ซื้อสินค้ามากกว่า 1 ชนิด

คุณภาพของผู้บริโภค กรณีซื้อสินค้าเพียงชนิดเดียว

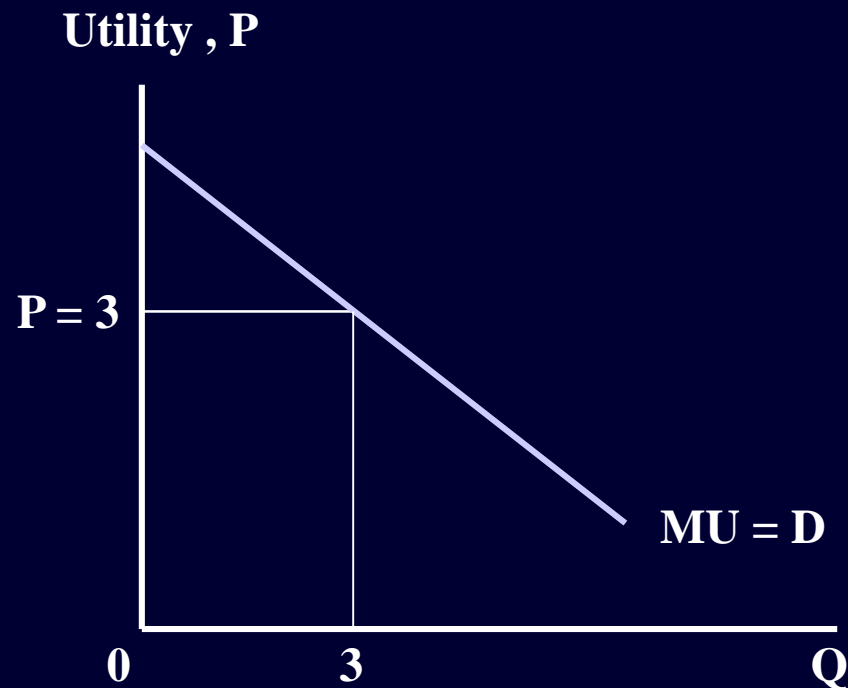
- ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าแต่ละหน่วย เมื่ออัตราประโยชน์ที่ได้รับจากสินค้ามากกว่าอัตราประโยชน์ของเงินที่จ่ายออกไป
- กำหนดให้ อัตราประโยชน์ของเงิน 1 บาท เท่ากับ 1 ยูทิล
 - สัมตำราจางานละ 10 บาท
 - ได้รับอัตราประโยชน์ 20 ยูทิล
 - อัตราประโยชน์ที่สูญหายไป 10 ยูทิล
 - อัตราประโยชน์ส่วนเกินผู้บริโภค 10 ยูทิล

คุณภาพของผู้บริโภค กรณีซื้อสินค้าเพียงชนิดเดียว (ต่อ)

- การบริโภคในแต่ละหน่วยนั้น ผู้บริโภคจะเปรียบเทียบระหว่างค่า MU และ P โดย
 - ซื้อสินค้าทุกหน่วยที่มีค่า $MU > P$
 - ไม่ซื้อสินค้าหน่วยที่มีค่า $MU < P$
 - ผู้บริโภคได้รับความพอใจสูงสุด เมื่อซื้อสินค้าเพิ่มขึ้นจนถึงหน่วยที่ MU เท่ากับ P นั่นคือ คุณภาพของผู้บริโภคจะอยู่ที่จุด

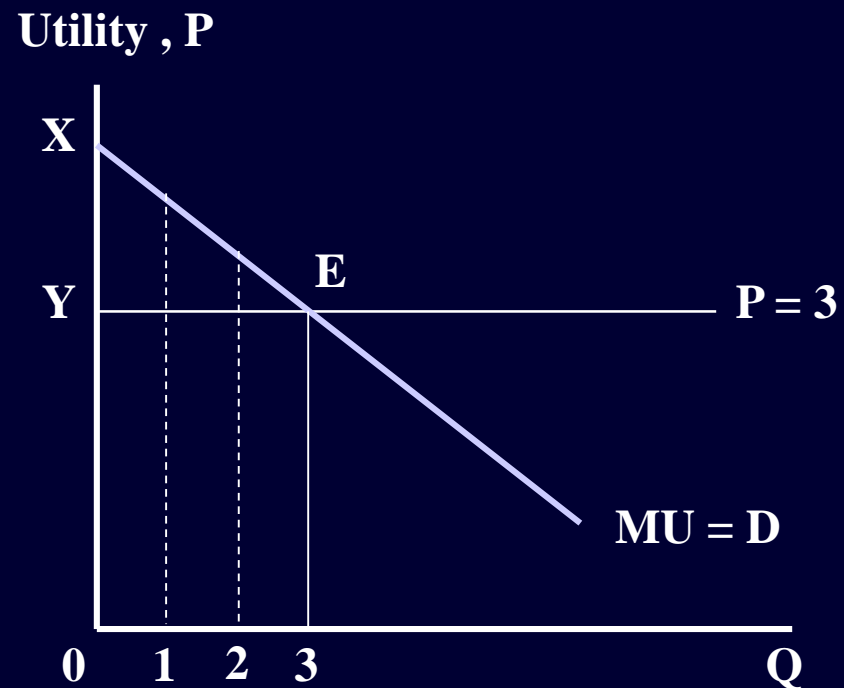

คุณภาพของผู้บริโภคในการซื้อนมจืด

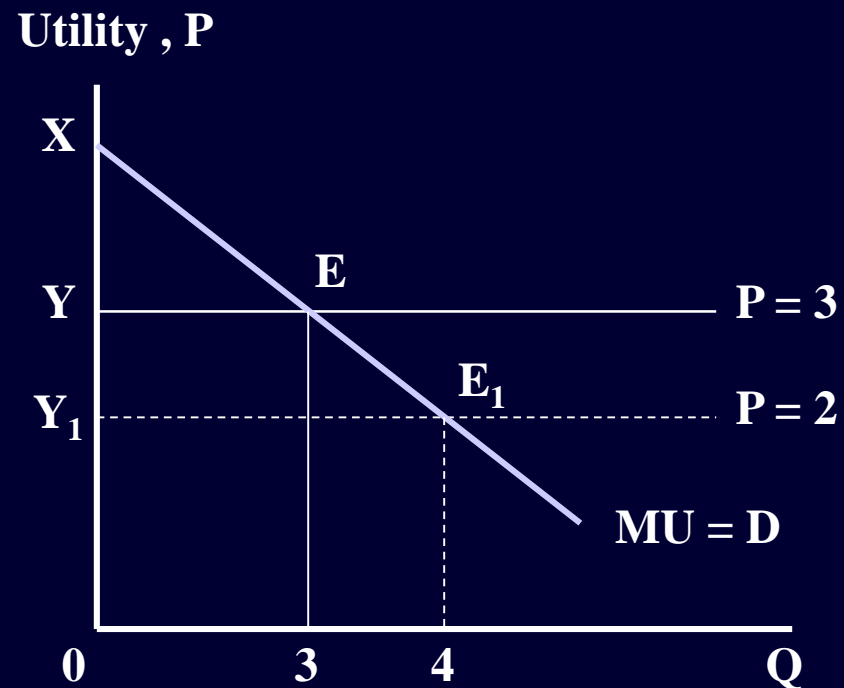
- MU ลดลงตามกฎการลดลงของอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้าย
- เงิน 1 บาท มีค่าเท่ากับ 1 ยูทิล ทำให้เส้น MU และ D เป็นเส้นเดียวกัน

คุณภาพของผู้บริโภคในการซื้อขนมจีบ (ต่อ)

- ขนมจีบ ราคาชิ้นละ 3 บาท
 - หน่วยที่ 1 : $MU > P$
 - หน่วยที่ 2 : $MU > P$
 - หน่วยที่ 3 : $MU = P$
 - หน่วยที่ 4 : $MU < P$
- ผู้บริโภคจะซื้อขนมจีบ จำนวน 3 ชิ้น ($MU = P$)
- ส่วนเกินผู้บริโภค เท่ากับ ΔXEY
- ถ้าซื้อขนมจีบ 4 ชิ้น จะทำให้ TU ลดลง

คุณภาพของผู้บริโภคในการซื้อขนมจีบ (ต่อ)

- ถ้าราคาขนมจีบ ลดลงเหลือ 2 บาท
 - หน่วยที่ 1 – 3 : $MU > P$
 - หน่วยที่ 4 : $MU = P$
- ผู้บริโภคจะซื้อขนมจีบ ทั้งหมด 4 ชิ้น
- ส่วนเกินผู้บริโภค เพิ่มขึ้นเป็น $\Delta XE_1 Y_1$

คุณภาพของผู้บริโภค กรณีซื้อสินค้ามากกว่า 1 ชนิด

- ปัญหาของผู้บริโภคคือ ควรจัดสรรงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้น ไปซื้อสินค้าชนิดใดบ้าง และจำนวนเท่าใด เพื่อให้ได้รับอรรถประโยชน์รวมสูงสุด
- แบ่งการพิจารณาออกเป็น
 - ราคาสินค้าเท่ากัน
 - ราคาสินค้าไม่เท่ากัน

กรณีราคาสินค้าเท่ากัน

□ ผู้บริโภคสามารถเปรียบเทียบอรรถประโยชน์

ของสินค้าแต่ละชนิดได้เลย

■ ยกตัวอย่างเช่น เงาะ และ มะม่วง ราคา กิโลกรัมละ 1 บาท

เงาะ 1 กิโลกรัม ให้อรรถประโยชน์ = 10 ยูทิล

มะม่วง 1 กิโลกรัม ให้อรรถประโยชน์ = 24 ยูทิล

■ ดังนั้น หากผู้บริโภคมีเงินเพียง 1 บาท ผู้บริโภคย่อมเลือกซื้อมะม่วง เนื่องจากมะม่วงให้อรรถประโยชน์สูงกว่าเงาะ

กรณีราคาสินค้าเท่ากัน สมมติมีเงิน 10 บาท

จำนวน สินค้า	MUเงาะ	MUมะม่วง
1	10	24
2	8	20
3	7	18
4	6	16
5	5	12
6	4	6

- ผู้บริโภคจะเลือกบริโภคจนถึง จุดที่ $MU_{\text{เงาะ}} = MU_{\text{มะม่วง}}$
- ผู้บริโภคจะจ่ายเงินเพื่อซื้อเงาะและมะม่วง เพื่อให้ตนได้รับอรรถประโยชน์สูงสุด โดย

ซื้อเงาะ 4 กิโลกรัม
ซื้อมะม่วง 6 กิโลกรัม

กรณีราคาสินค้าไม่เท่ากัน

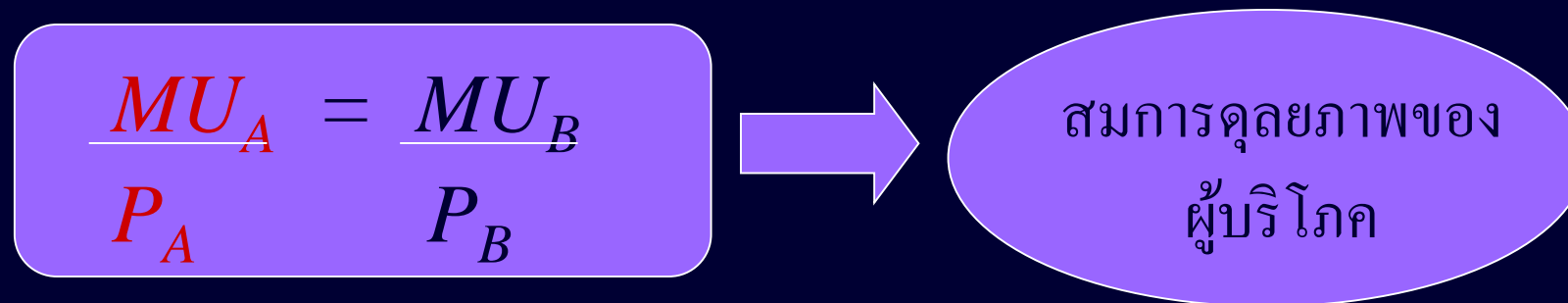
- การพิจารณาต้องปรับให้ราคาสินค้าทุกชนิดเท่ากับ 1
- เรียกค่าที่ได้ว่า อรรถประโยชน์ของเงินหน่วยท้าย (marginal utility of expenditure : MUE) ที่ใช้ซื้อสินค้า
- $$MUE_A = \frac{MU_A}{P_A}$$

กรณีราคาสินค้าไม่เท่ากัน (ต่อ)

- สินค้า A ราคาหน่วยละ P_A ให้รรถประโยชน์ MU_A ยูทิล
เงินจำนวน P_A บาท ให้รรถประโยชน์แก่ผู้บริโภค MU_A ยูทิล
เงินจำนวน 1 บาท ให้รรถประโยชน์แก่ผู้บริโภค MU_A ยูทิล
 P_A
- สินค้า B ราคาหน่วยละ P_B ให้รรถประโยชน์ MU_B ยูทิล
เงินจำนวน P_B บาท ให้รรถประโยชน์แก่ผู้บริโภค MU_B ยูทิล
เงินจำนวน 1 บาท ให้รรถประโยชน์แก่ผู้บริโภค MU_B ยูทิล
 P_B

กรณีราคาสินค้าไม่เท่ากัน (ต่อ)

- เมื่อปรับราคาสินค้าทุกชนิดให้เท่ากับ 1 หรือปรับให้เป็นอัตราประโยชน์ของเงินหน่วยท้าย (marginal utility of expenditure : *MUE*) ที่ใช้ซื้อสินค้าแล้ว
- สามารถเปรียบเทียบระหว่างสินค้า A และสินค้า B ได้ว่าผู้บริโภคควรซื้อสินค้าชนิดใด เป็นจำนวนเท่าใด
- ผู้บริโภคจะได้รับอัตราประโยชน์สูงสุดเมื่อบริโภค ณ จุดที่

ตัวอย่างการพิจารณา

ผู้บริโภคมีเงินอยู่ 10 บาท ต้องการซื้อเงาะและมะม่วง

จำนวนสินค้า	เงาะราคากิโลกรัมละ 1 บาท		มะม่วงราคากิโลกรัมละ 2 บาท	
	$MU_{\text{เงาะ}}$	$\frac{MU_{\text{เงาะ}}}{P_{\text{เงาะ}}}$	$MU_{\text{มะม่วง}}$	$\frac{MU_{\text{มะม่วง}}}{P_{\text{มะม่วง}}}$
1	10	10	24	12
2	8	8	20	10
3	7	7	18	9
4	6	6	16	8
5	5	5	12	6
6	4	4	6	3

ตัวอย่างการพิจารณา

ผู้บริโภคมีเงินอยู่ 10 บาท ต้องการซื้อเงาะและมะม่วง

- ผู้บริโภคได้รับอรรถประโยชน์สูงสุดเมื่อ $\frac{MU_A}{P_A} = \frac{MU_B}{P_B}$

- มีทั้งสิ้น 3 กรณี โดยมีสัดส่วนการซื้อเงาะและมะม่วง ดังนี้
 - เงาะ 1 กก. และมะม่วง 2 กก. $\rightarrow TU = 10 + 44 = 54$ ยูทิล
 - เงาะ 2 กก. และมะม่วง 4 กก. $\rightarrow TU = 18 + 78 = 96$ ยูทิล
 - เงาะ 4 กก. และมะม่วง 5 กก. $\rightarrow TU = 31 + 90 = 121$ ยูทิล

ตัวอย่างการพิจารณา

ผู้บริโภครวมมีเงินอยู่ 10 บาท ต้องการซื้อเงาะและมะม่วง

- ผู้บริโภคจะเลือกบริโภคเงาะ 2 กก. และมะม่วง 4 กก. เนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณ

รายการซื้อ	ราคา	หมายเหตุ
เงาะ 1 กก. และมะม่วง 2 กก.	$1 + 4 = 5$	บริโภคเพิ่มจะได้ TU เพิ่ม
เงาะ 2 กก. และมะม่วง 4 กก.	$2 + 8 = 10$	ใช้งบประมาณหมดพอดี
เงาะ 4 กก. และมะม่วง 5 กก.	$4 + 10 = 14$	งบประมาณไม่เพียงพอ

คุณภาพของผู้บริโภค

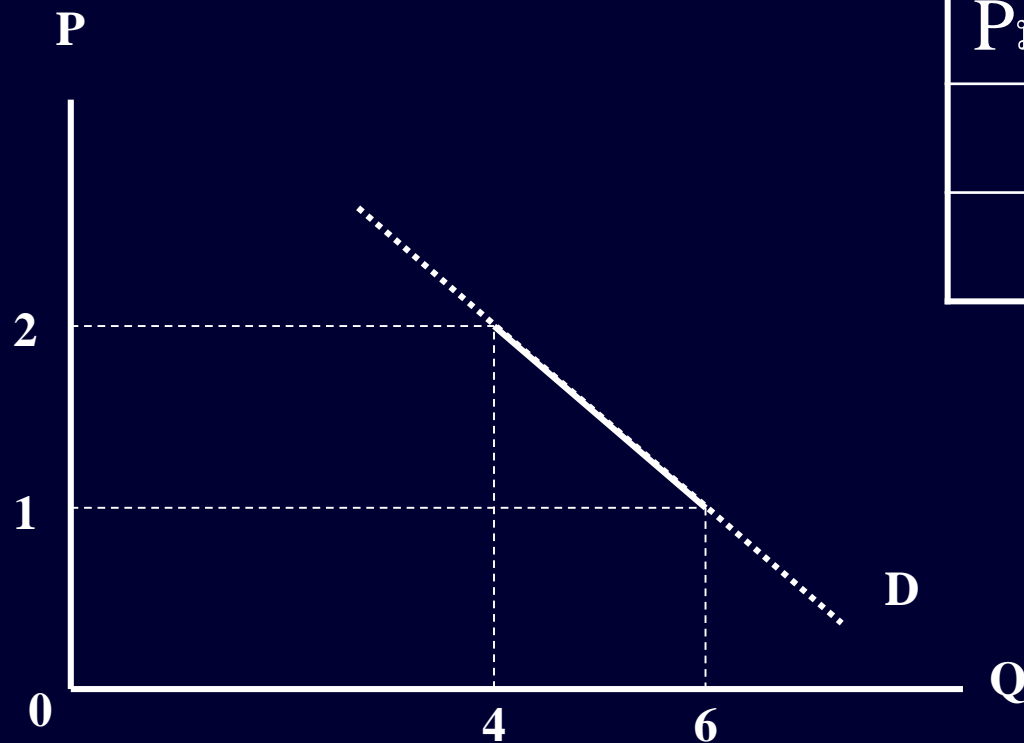
- สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจาก
 - งบประมาณของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลง (เพิ่ม-ลด)
 - ราคาสินค้าเปลี่ยนแปลง (เพิ่ม-ลด)

การใช้ทฤษฎีอรรถประโยชน์หาเส้นอุปสงค์

- ผู้บริโภคมีงบประมาณ 10 บาท
- ต้องการซื้อสินค้า 2 ชนิด คือ เงาะ กับมะม่วง

ราคามะม่วง	ปริมาณซื้อมะม่วง	ปริมาณซื้อเงาะ	หมายเหตุ
1	6	4	$P_{\text{มะม่วง}} = 1, P_{\text{เงาะ}} = 1$
2	4	2	$P_{\text{มะม่วง}} = 2, P_{\text{เงาะ}} = 1$

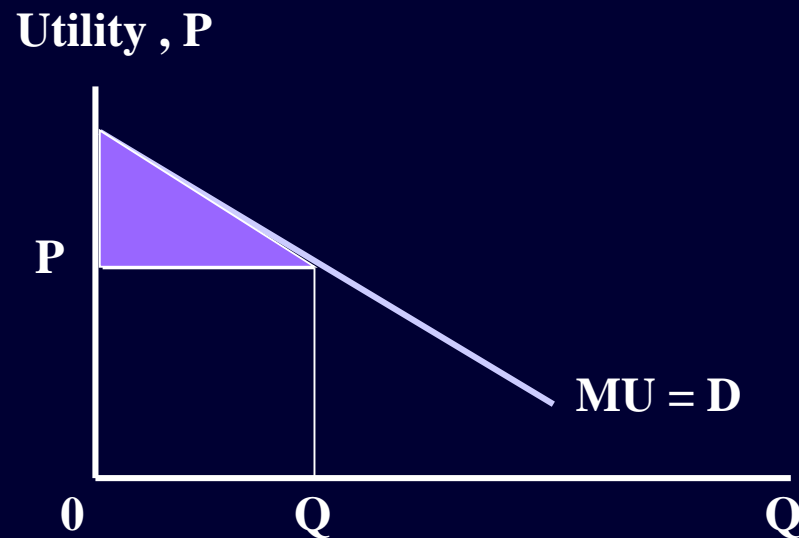
การใช้ทฤษฎีอรรถประโยชน์หาเส้นอุปสงค์ (ต่อ)

P _{ประมาณ}	Q _{ประมาณ}
1	6
2	4

ส่วนเกินผู้บริโภค

- ส่วนต่างระหว่างราคาสินค้าที่ผู้บริโภคจ่ายจริงกับราคาสินค้าที่ผู้บริโภคยินดีที่จะจ่ายเพื่อให้ได้สินค้านั้นมา
- ส่วนเกินผู้บริโภคเกิดจากการลดลงของอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้าย

ส่วนเกินผู้บริโภค (ต่อ)

- ตัวอย่างเช่น ภายในวันนี้ ถ้าให้ชมหนังเรื่อง “superman returns” คุณยินดีจ่ายค่าชมเท่าไร สมมติค่าชมรอบละ 50 บาท

จำนวนครั้งที่ชม	จำนวนเงินที่ยินดีจ่าย	ส่วนเกินผู้บริโภค
1	100	50
2	70	20
3	50	-
ไม่ชมอีกต่อไป	-	-

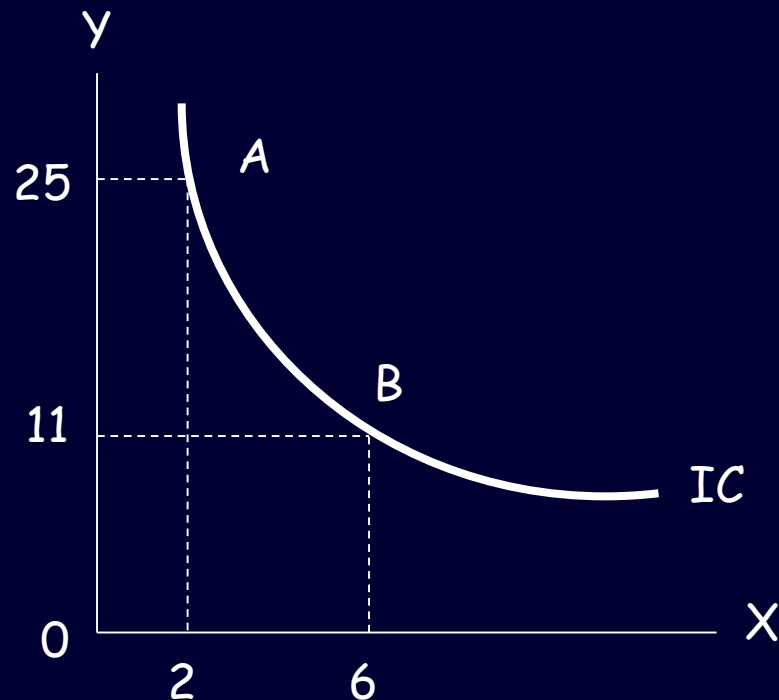
- ส่วนเกินผู้บริโภครวม เท่ากับ 70 บาท

ทฤษฎีเส้นความพอใจเท่ากัน

- ความหมายและลักษณะของเส้นความพอใจเท่ากัน
- เส้นงบประมาณและการเปลี่ยนแปลงของเส้นงบประมาณ
- คุณภาพของผู้บริโภค
- ผลของรายได้ ผลของการใช้แทนกัน และผลของราคา
- การใช้ทฤษฎีเส้นความพอใจเท่ากันหาเส้นอุปสงค์

ความหมายของเส้นความพอใจเท่ากัน (Indifference Curve : IC)

- คือ เส้นที่แสดงส่วนประกอบของสินค้าสองชนิดที่ทำให้ความพอใจเท่ากันแก่ผู้บริโภค ไม่ว่าจะเลือกบริโภค ณ ส่วนประกอบใดก็ตาม

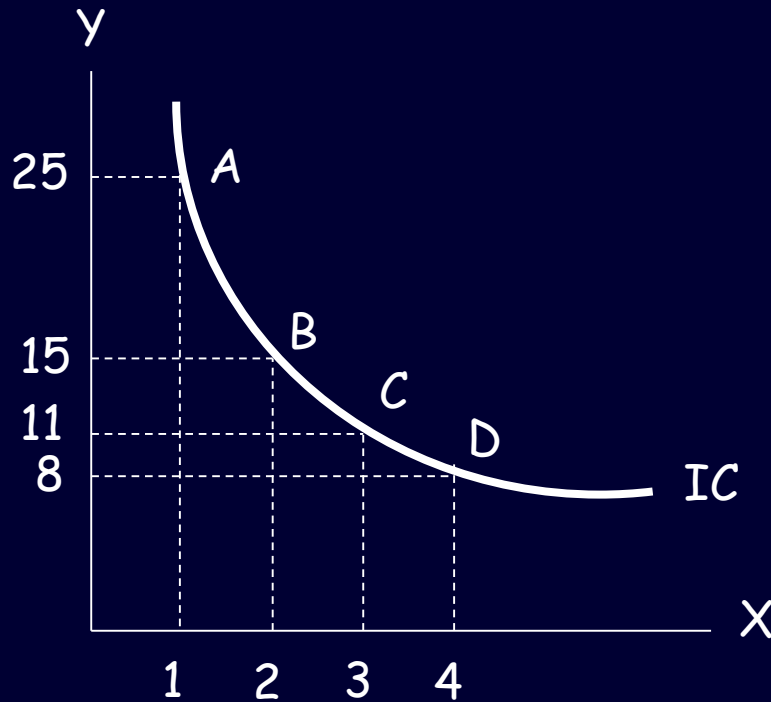

- จุด A บริโภคสินค้า $X = 2$ หน่วย
บริโภคสินค้า $Y = 25$ หน่วย
- จุด B บริโภคสินค้า $X = 6$ หน่วย
บริโภคสินค้า $Y = 11$ หน่วย
- การบริโภคทั้งจุด A และจุด B ให้ความ
พอใจเท่ากัน

ลักษณะของเส้นความพอใจเท่ากัน

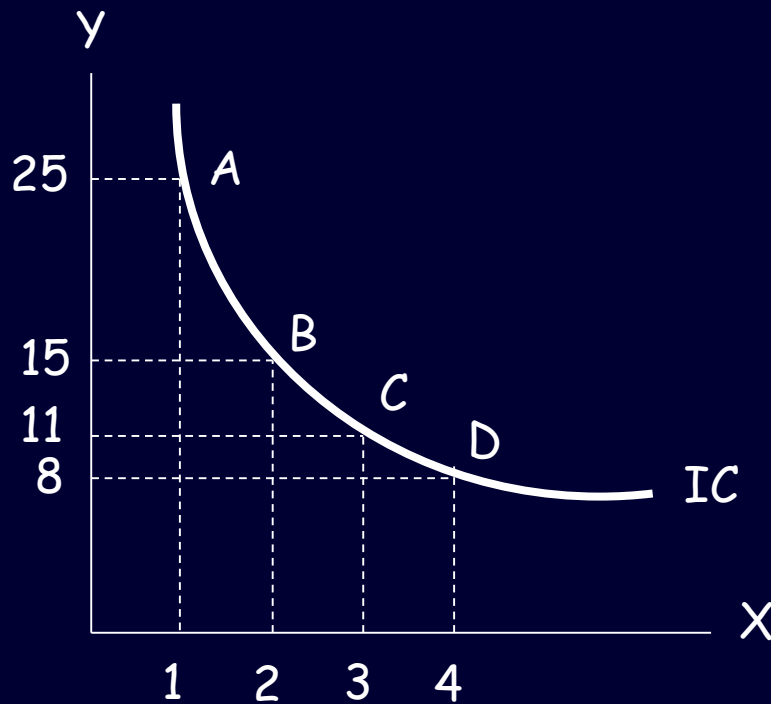
- เส้น IC เป็นเส้นลาดลงจากซ้ายไปขวา มีค่าความชันเป็นลบ แสดงถึงความสามารถในการทดแทนกันของสินค้า 2 ชนิด
- เส้น IC เป็นเส้นโค้งเว้าเข้าหาจุดกำเนิด แสดงถึงอัตราสุดท้ายของการใช้แทนกันของสินค้าทั้งสองชนิดจะลดลงตามลำดับ
- เส้น IC จะไม่ตัดกัน
- เส้น IC มีได้หลายเส้น โดยเส้นที่อยู่สูงกว่ามีความพึงพอใจมากกว่าเส้นที่อยู่ต่ำกว่า

อัตราสุดท้ายของการใช้แทนกันของสินค้า (Marginal Rate of Substitution : MRS)

- MRS เท่ากับค่าความชันของเส้น IC
- $MRS_{xy} = \frac{\Delta Y}{\Delta X}$
- Slope ของเส้น IC มีค่าเป็นลบ เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด การบริโภคสินค้า X เพิ่มขึ้น จะต้องลดการบริโภคสินค้า y ลง

อัตราสุดท้ายของการใช้แทนกันของสินค้า (ต่อ)

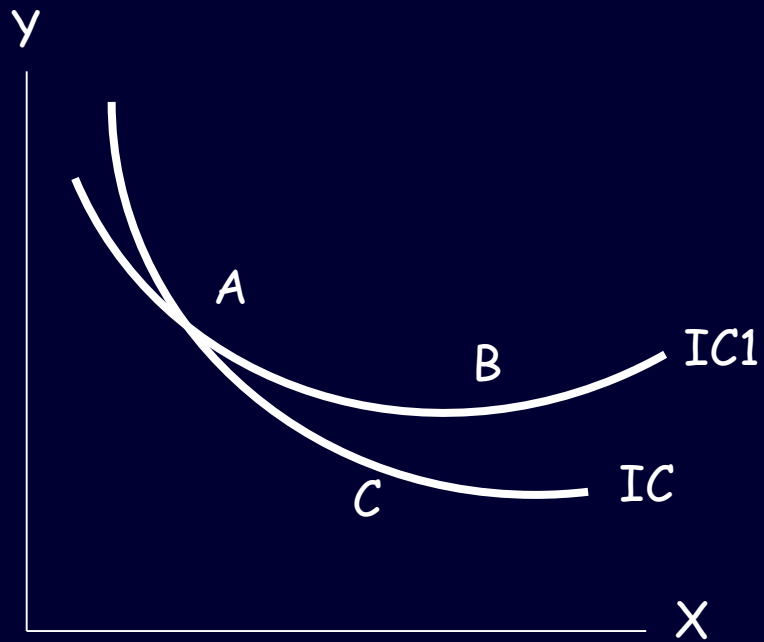
□ กฎการลดลงของอัตราสุดท้ายของการใช้แทนกัน แสดงโดย การใช้สินค้า X เพิ่มขึ้นทีละ 1 หน่วย จะทำให้ผู้บริโภคยินดีที่จะสละการบริโภคสินค้า y ลดลงเรื่อยๆ

■ $A - B = 10$

■ $B - C = 4$

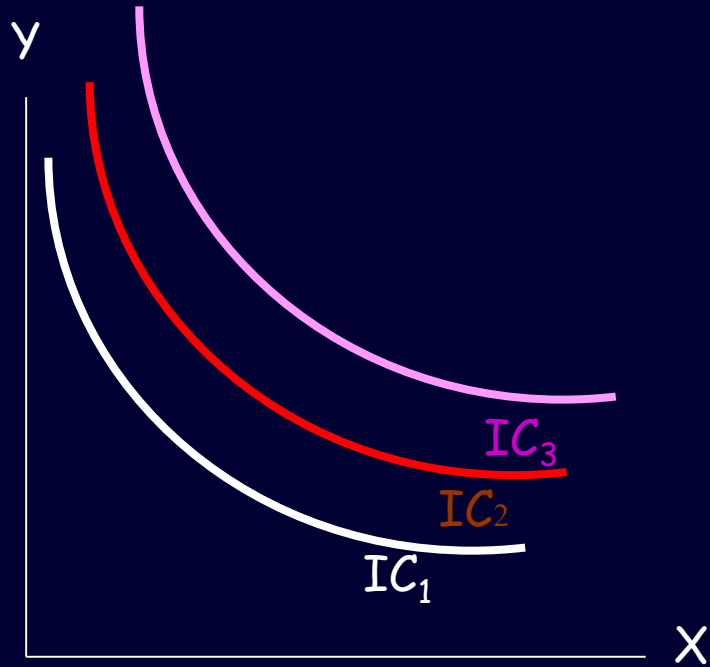
■ $C - D = 3$

เส้น IC จะไม่ตัดกัน

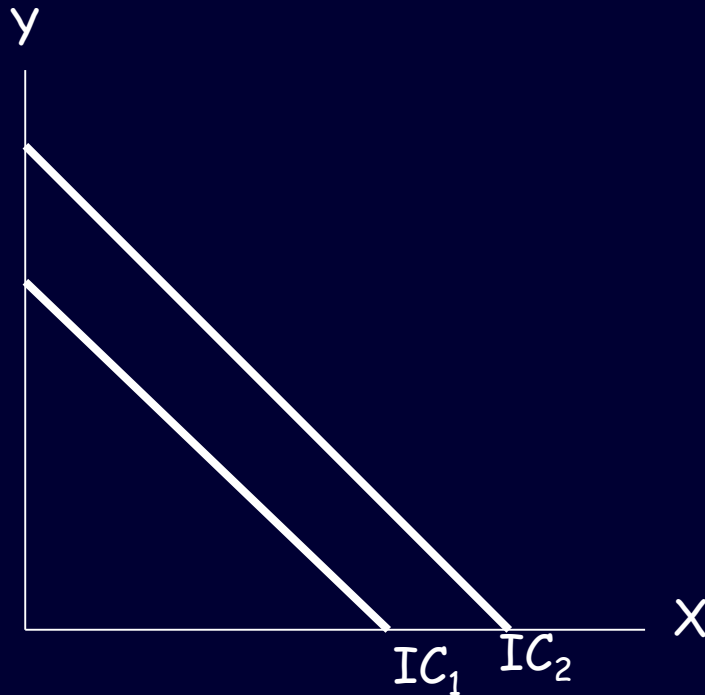
- ทุกจุดที่อยู่บนเส้น IC เดียวกัน จะได้รับความพึงพอใจเท่ากัน
 - $A = B$
 - $A = C$
 - $B > C$ เป็นไปไม่ได้

เส้น IC มีได้หลายเส้น

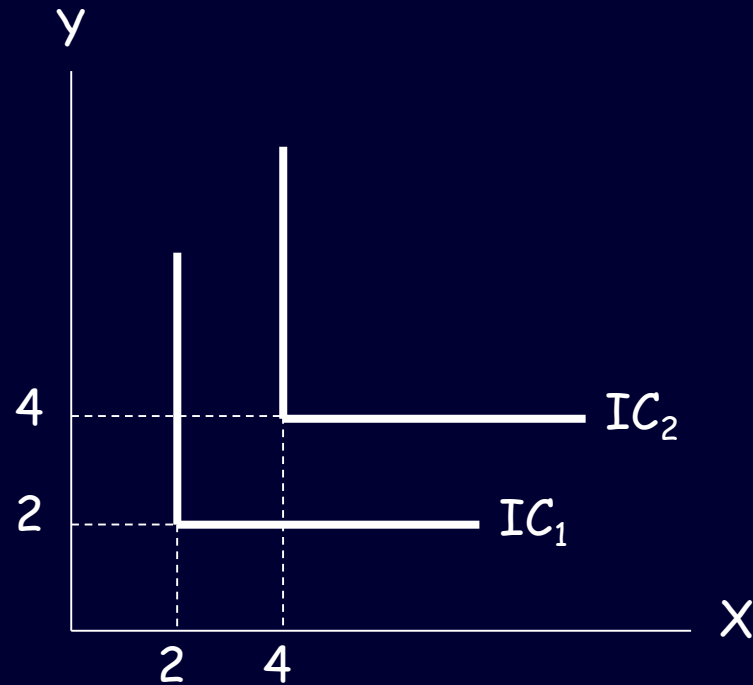
- $IC_3 > IC_2 > IC_1$
- เราเรียกรูปที่แสดงเส้นความพอใจเท่ากันเส้นต่างๆ นี้ว่า “แผนความพอใจเท่ากัน”

ลักษณะของเส้น IC กรณีอื่นๆ

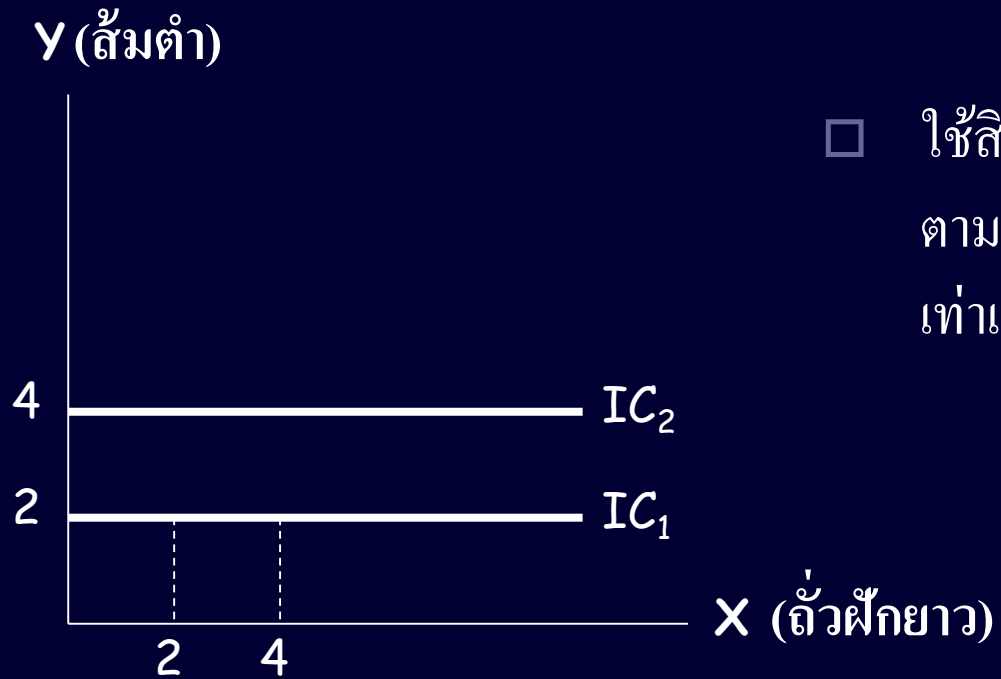
- MRS_{xy} คงที่
- การใช้สินค้า X แทนสินค้า y ได้ในสัดส่วนที่คงที่ หรือทดแทนกันได้สมบูรณ์

ลักษณะของเส้น IC กรณีอื่นๆ (ต่อ)

- $MRS_{xy} = 0$
- สินค้า X และสินค้า y เป็นสินค้าที่ต้องใช้ร่วมกัน
- การจะทำให้เส้น IC สูงขึ้นต้องเพิ่มการบริโภคทั้งสินค้า X และสินค้า y พร้อมกัน

ลักษณะของเส้น IC กรณีอื่นๆ (ต่อ)

- ใช้สินค้า X ในปริมาณเท่าใดก็ตาม ก็จะใช้สินค้า y ในปริมาณเท่าเดิม เช่น ส้มตำกับถั่วฝักยาว

เส้นงบประมาณ (Budget Line)

- คือ เส้นที่แสดงส่วนประกอบของสินค้าสองชนิดที่ผู้บริโภคสามารถซื้อได้ด้วยเงินจำนวนเดียวกัน
- ยกตัวอย่างเช่น งบประมาณ 100 บาท ต้องการซื้อสินค้า A & B โดยที่ $P_A = 10$ บาท และ $P_B = 20$ บาท

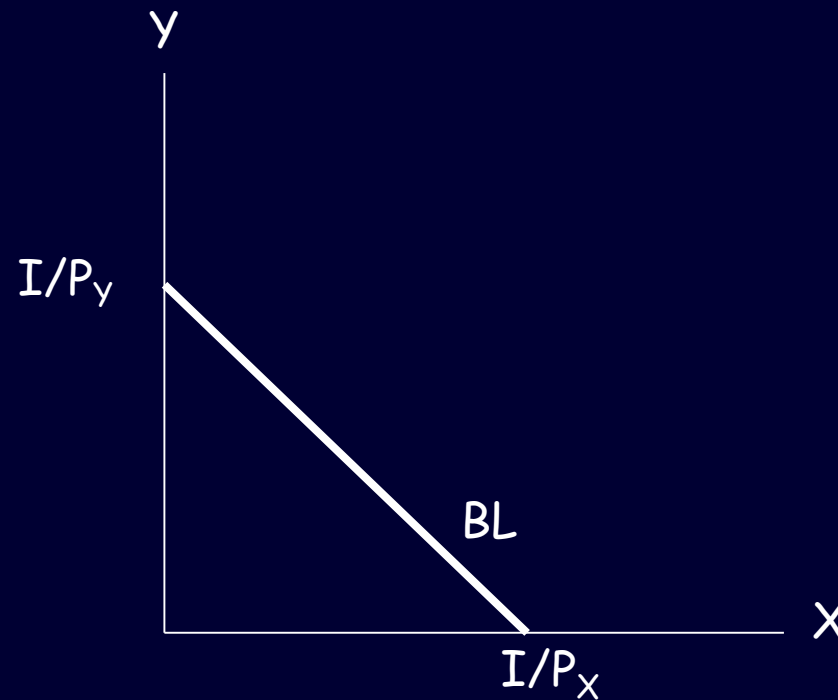
สินค้า A	สินค้า B
0	5
2	4
4	3
6	2
8	1
10	0

เส้นงบประมาณ (ต่อ)

$$I = P_X \cdot X + P_Y \cdot Y$$

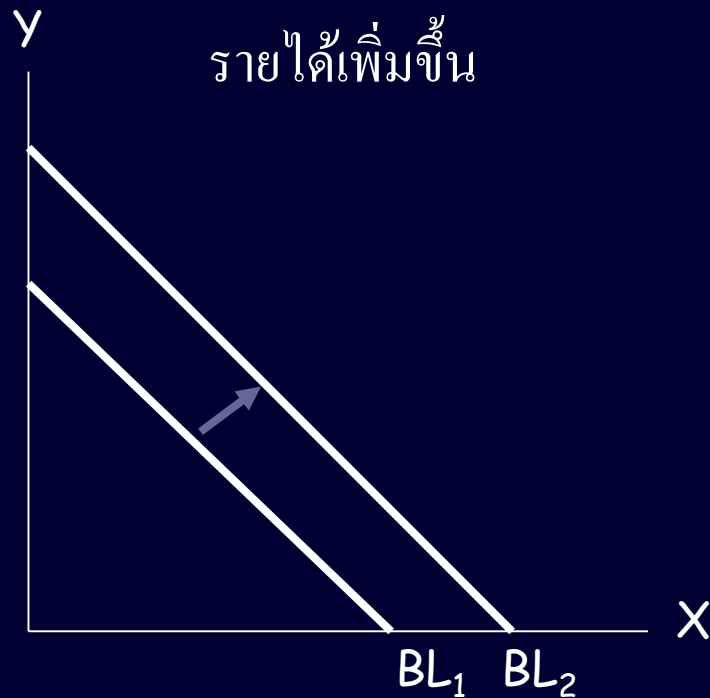
$$Y = \frac{I}{P_Y} - \frac{P_X}{P_Y} \cdot X$$

□ Slope = $-\frac{P_X}{P_Y}$

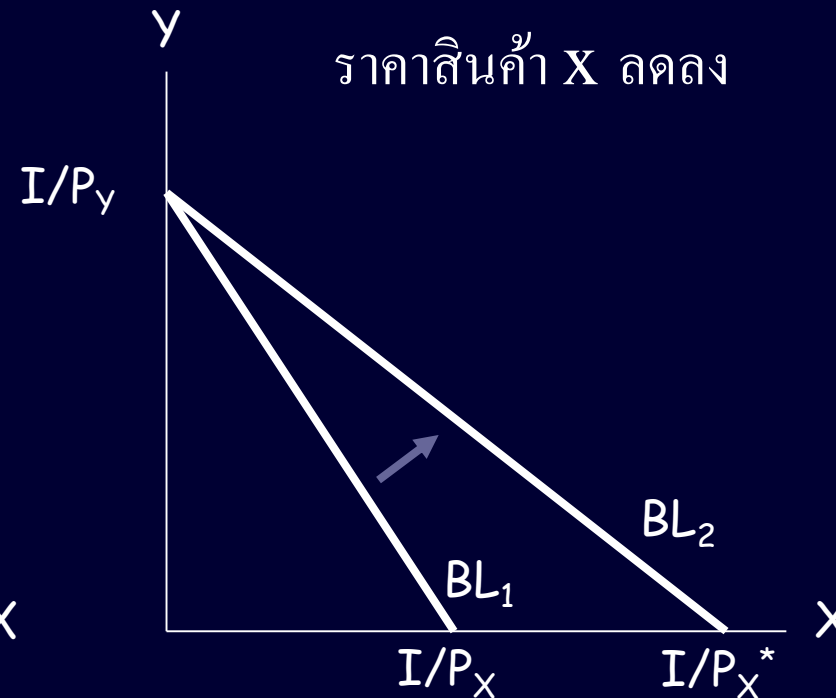

การเปลี่ยนแปลงเส้นงบประมาณ

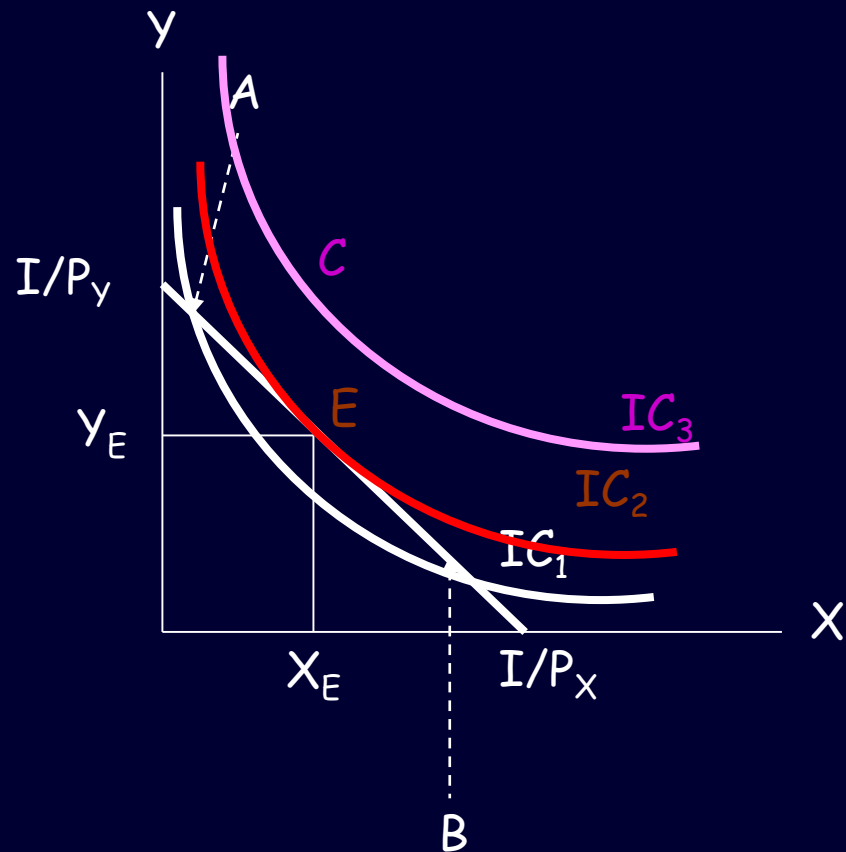
- การเปลี่ยนแปลงของรายได้

- การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า

ดุลยภาพของผู้บริโภค

- จุด A : ได้รับความพอใจเท่ากับ IC_1
- จุด B : ได้รับความพอใจเท่ากับ IC_1
- จุด E : ได้รับความพอใจเท่ากับ IC_2
- จุด C : ได้รับความพอใจเท่ากับ IC_3

□ ดุลยภาพของผู้บริโภค คือ จุด E

□ ณ จุด E :

ความชันของเส้น IC = ความชันของเส้น BL

$$MRS_{XY} = \frac{P_X}{P_Y}$$

คุณภาพของ Utility & IC

- อรรถประโยชน์

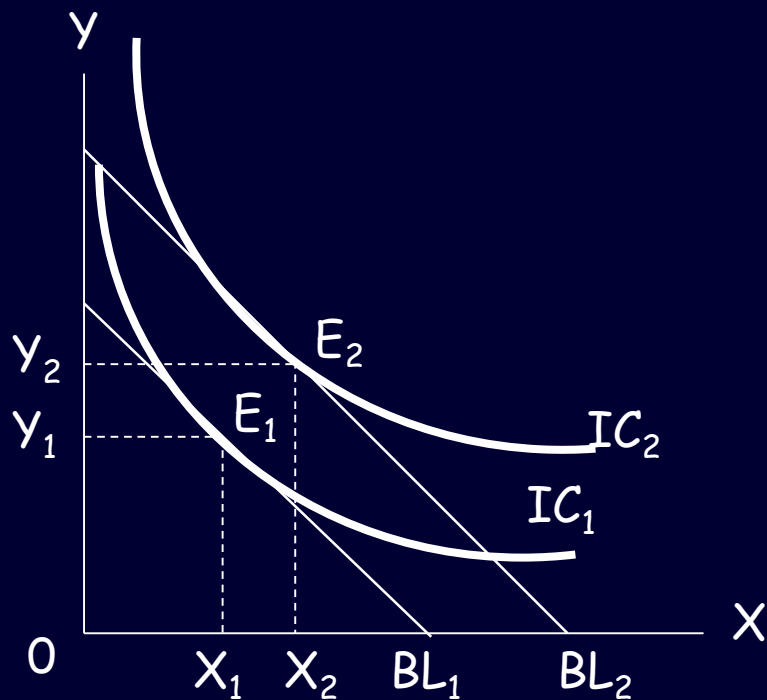
$$\frac{MU_X}{P_X} = \frac{MU_Y}{P_Y} \quad \text{หรือ} \quad \frac{P_X}{P_Y} = \frac{MU_X}{MU_Y}$$

- เส้นความพอใจเท่ากัน

$$MRS_{xy} = -\frac{P_X}{P_Y}$$

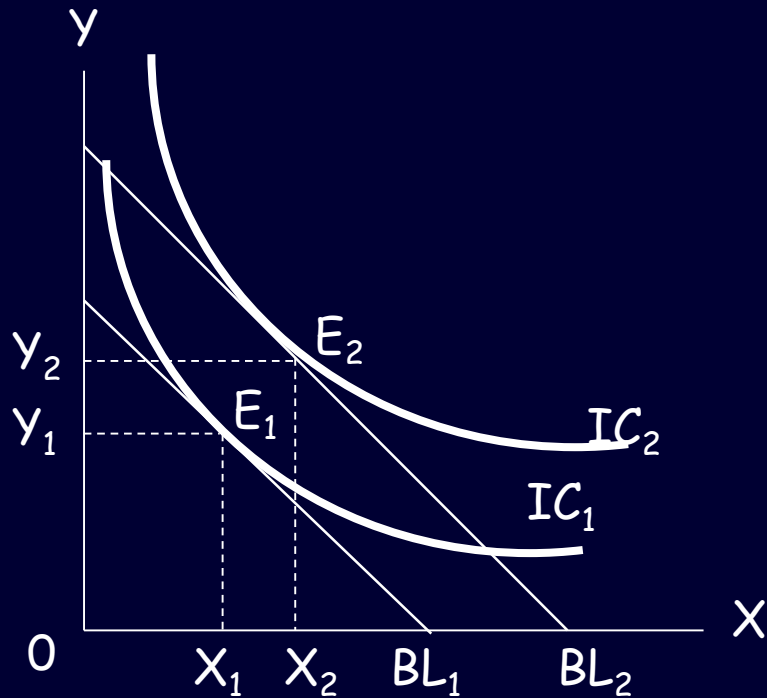
$$\text{ดังนั้น} \quad MRS_{xy} = -\frac{P_X}{P_Y} = -\frac{MU_X}{MU_Y}$$

ผลของรายได้ (Income Effect)

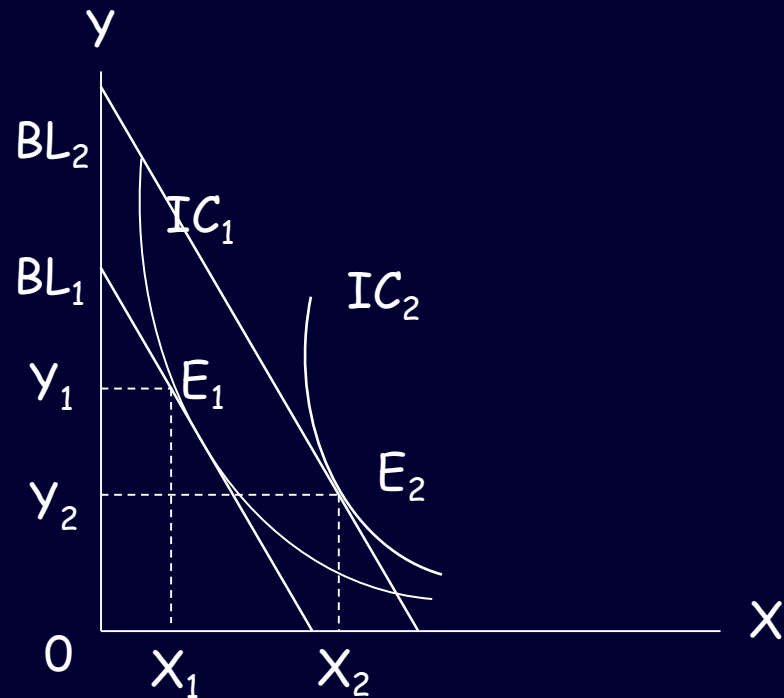
- คุณภาพเดิม ณ จุด E_1
ซื้อสินค้า $X = X_1, Y = Y_1$
- ต่อมางบประมาณเพิ่มขึ้น (ราคาเท่าเดิม)
เส้นงบประมาณเปลี่ยนจาก BL_1 เป็น BL_2
- คุณภาพใหม่ ณ จุด E_2
ซื้อสินค้า $X = X_2, Y = Y_2$
- เราเรียกส่วนต่างของปริมาณซื้อสินค้าที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ว่า “ผลของรายได้”

ผลของรายได้ (ต่อ)

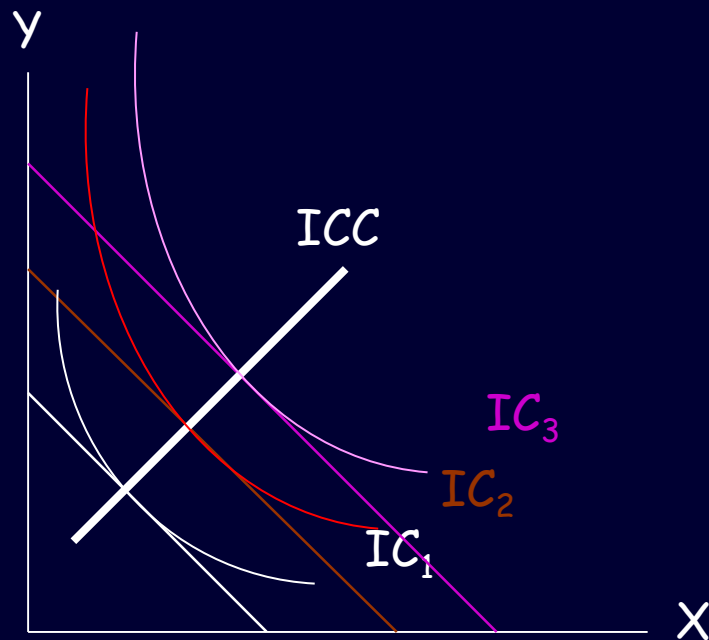
- เมื่อรายได้สูงขึ้น ผลของรายได้ทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้า X และสินค้า Y เพิ่มขึ้น
- แสดงว่าสินค้า X และสินค้า Y เป็นสินค้าปกติ

ผลของรายได้ (ต่อ)

- เมื่อรายได้สูงขึ้น ผลของรายได้ทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้า X เพิ่มขึ้น แต่ซื้อสินค้า Y ลดลง
- แสดงว่าสินค้า X เป็นสินค้าปกติ และสินค้า Y เป็นสินค้าด้อย

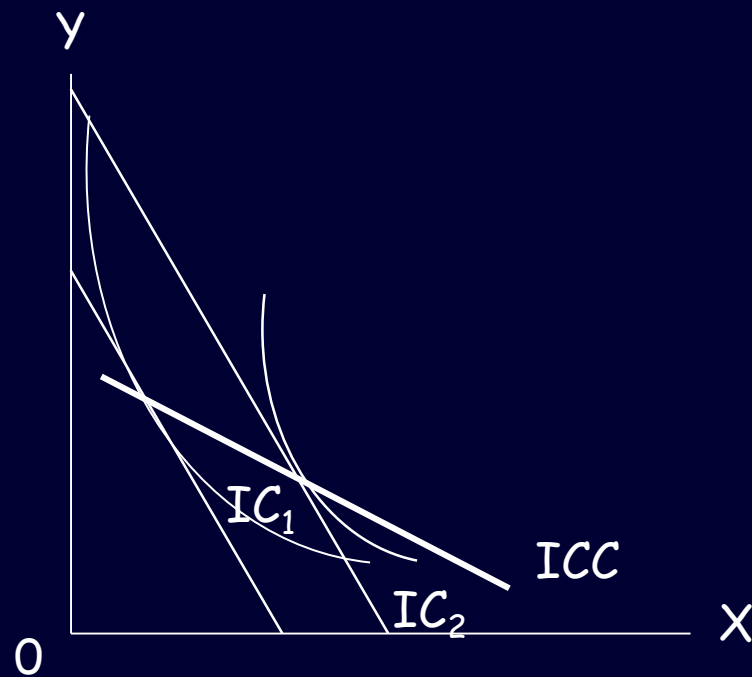
เส้นการบริโภคตามรายได้ (Income Consumption Curve : ICC)

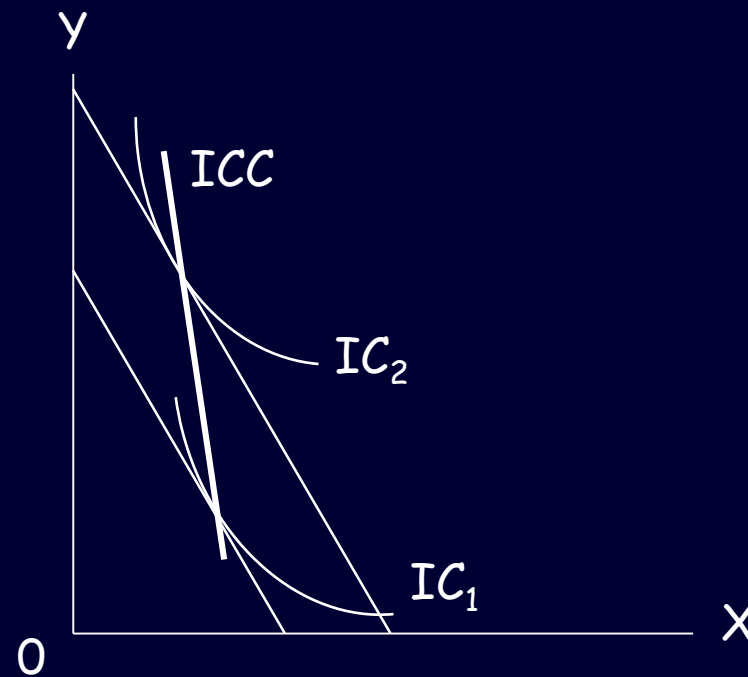
- เป็นเส้นที่ลากเชื่อมจุดดุลยภาพของการบริโภค อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้ของผู้บริโภค
- กรณีสินค้า X และสินค้า Y เป็นสินค้าปกติ

เส้นการบริโภคตามรายได้ (ต่อ)

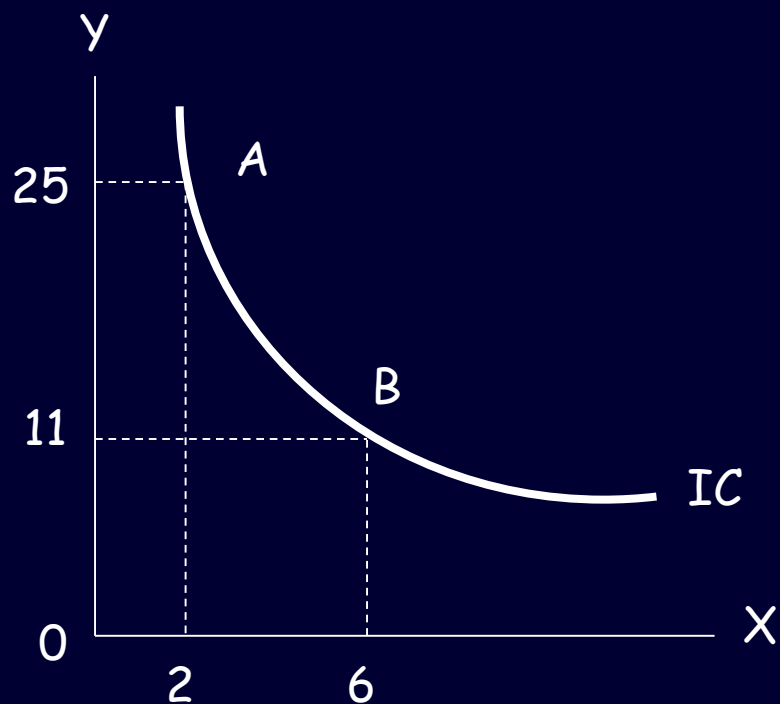
- กรณีสินค้า X เป็นสินค้าปกติและ
สินค้า Y เป็นสินค้าด้อย

- กรณีสินค้า X เป็นสินค้าด้อยและ
สินค้า Y เป็นสินค้าปกติ

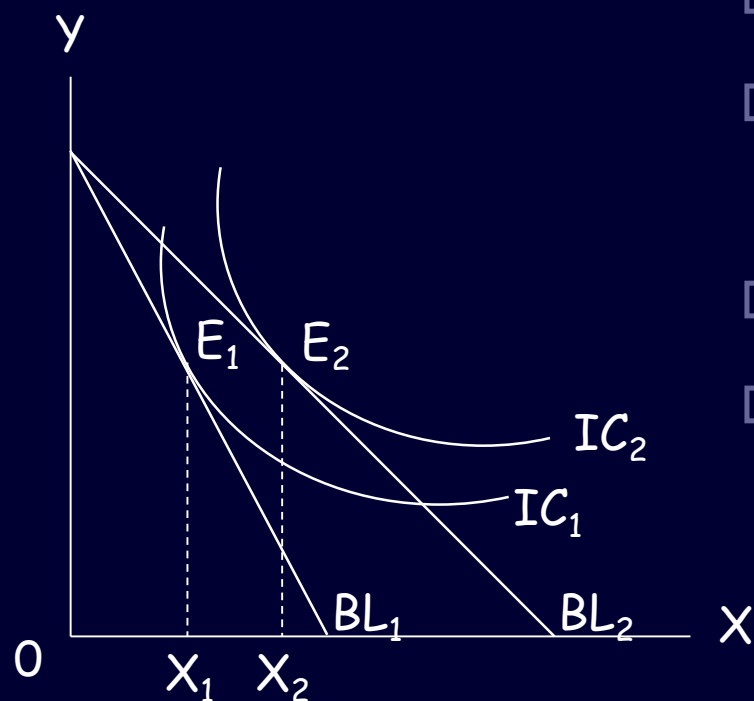

ผลของการใช้แทนกัน (Substitute Effect)

- การย้ายระดับการบริโภคสินค้า X และ Y จากจุด A ไปจุด B ทำให้ผู้บริโภคลดการบริโภคสินค้า Y ลงเท่ากับ 10 หน่วย และเพิ่มการบริโภคสินค้า X เท่ากับ 4 หน่วย
- ผู้บริโภคใช้สินค้า X จำนวน 4 หน่วย เพื่อทดแทนสินค้า Y จำนวน 10 หน่วยที่ลดลง
- เราเรียกผลของการเปลี่ยนแปลงปริมาณการซื้อสินค้าว่า “ผลของการใช้แทนกัน”

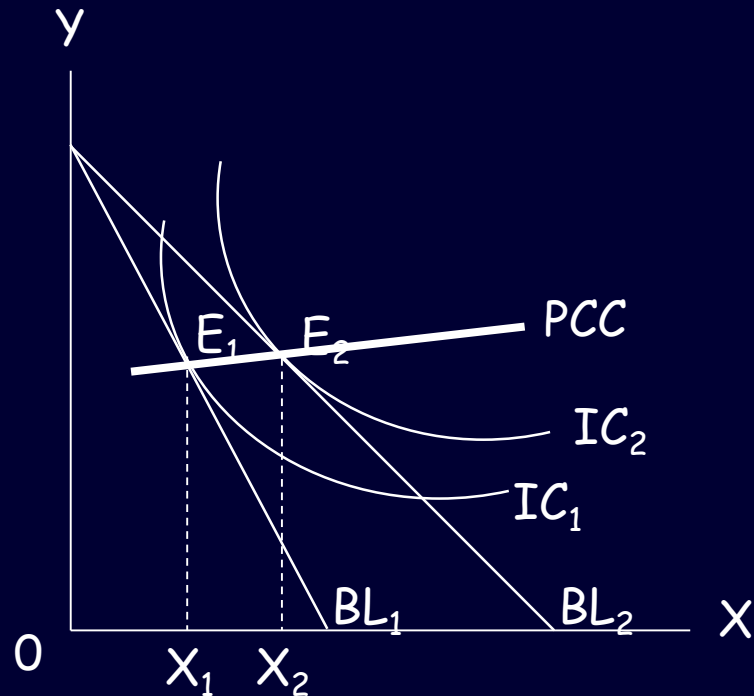
ผลของราคา (Price Effect)

- คุณภาพเดิม ณ จุด E_1 ซื้อสินค้า $X = X_1$
- ต่อมาราคาสินค้า X ลดลง ทำให้เส้นงบประมาณเปลี่ยนจาก BL_1 เป็น BL_2
- คุณภาพใหม่ ณ จุด E_2 ซื้อสินค้า $X = X_2$
- เราเรียกผลของการเปลี่ยนแปลงปริมาณการซื้อสินค้า X จำนวน $X_1 X_2$ นี้ว่า “ผลของราคา”

เส้นการบริโภคตามราคา

(Price-Consumption Curve : PCC)

- เป็นเส้นที่ลากเชื่อมจุดดุลยภาพของการบริโภค อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า

ผลของรายได้ ผลของการใช้แทนกัน และผลของราคา

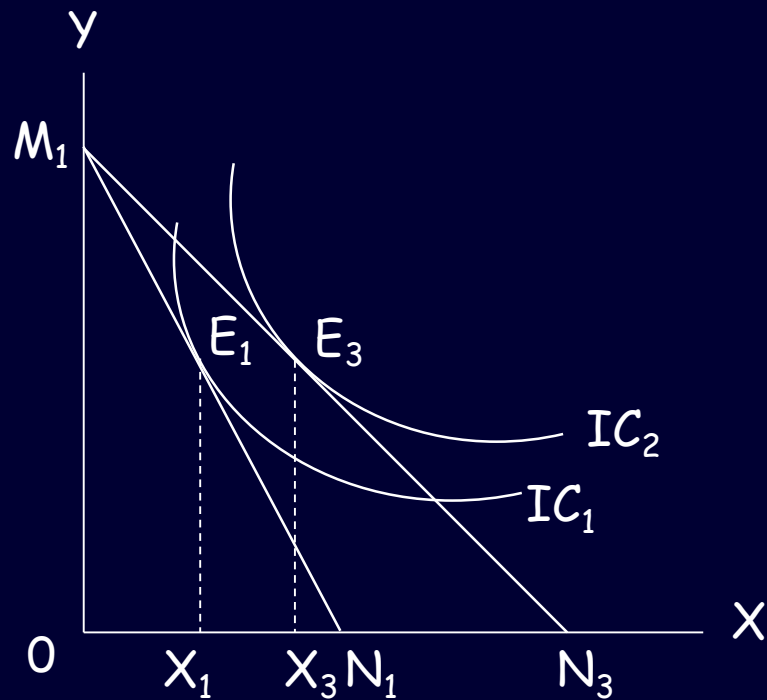
- ผลของราคา กรณีสินค้า X ราคาตกลง มีผลมาจาก
 - ผู้บริโภคซื้อสินค้า X มากขึ้น เพื่อนำไปใช้แทนสินค้า Y
 - รายได้ที่เป็นตัวเงินคงที่ แต่รายได้ที่แท้จริงเพิ่มขึ้น เนื่องจากเงินจำนวนเท่าเดิมซื้อสินค้า X ได้มากขึ้น
- ผลของราคา = ผลของรายได้ + ผลของการใช้แทนกัน

$$PE = IE + SE$$

ทิศทางการเปลี่ยนแปลง เมื่อราคาสินค้าเปลี่ยนแปลงไป

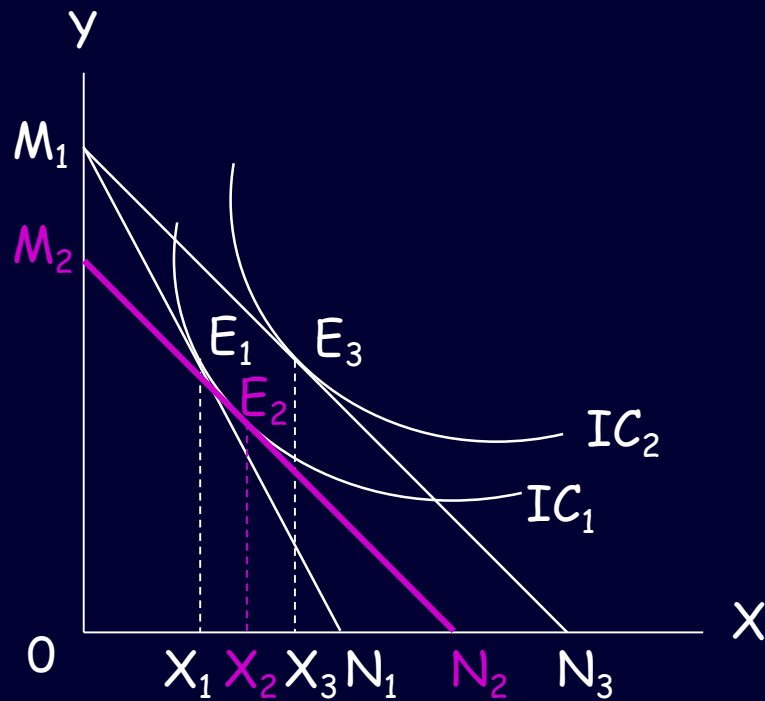
- ผลของการใช้แทนกัน : ปริมาณเสนอซื้อเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกับการเปลี่ยนแปลงของราคา
- ผลของรายได้ :
 - สินค้าปกติ ปริมาณเสนอซื้อเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของราคา
 - สินค้าด้อย ปริมาณเสนอซื้อเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกับการเปลี่ยนแปลงของราคา

กรณีของสินค้าปกติ

- คุณภาพเดิม ณ จุด E_1 ซื้อสินค้า $X = X_1$ (เส้นงบประมาณ M_1N_1)
- เมื่อราคาสินค้า X ลดลง เส้นงบประมาณเปลี่ยนจากเส้น M_1N_1 เป็น M_1N_3
- คุณภาพใหม่ ณ จุด E_3 ซื้อสินค้า $X = X_3$ หรือซื้อเพิ่มจากเดิม (E_1) เท่ากับ X_1X_3 หน่วย
- ปริมาณการซื้อที่เพิ่มขึ้น X_1X_3 คือผลของราคา ซึ่งประกอบด้วยผลของรายได้ และผลของการใช้แทนกัน

กรณีของสินค้าปกติ (ต่อ)

- เส้นงบประมาณ M_2N_2 เป็นเส้นที่แสดงผลของรายได้
- รายได้ลดลงจาก M_1N_3 เป็น M_2N_2
- คุณภาพใหม่ ณ จุด E_2 ซื้อสินค้า $x = X_2$ หรือซื้อลดลงจากเดิม (E_3) เท่ากับ X_3X_2 หน่วย

□ $PE = IE + SE$

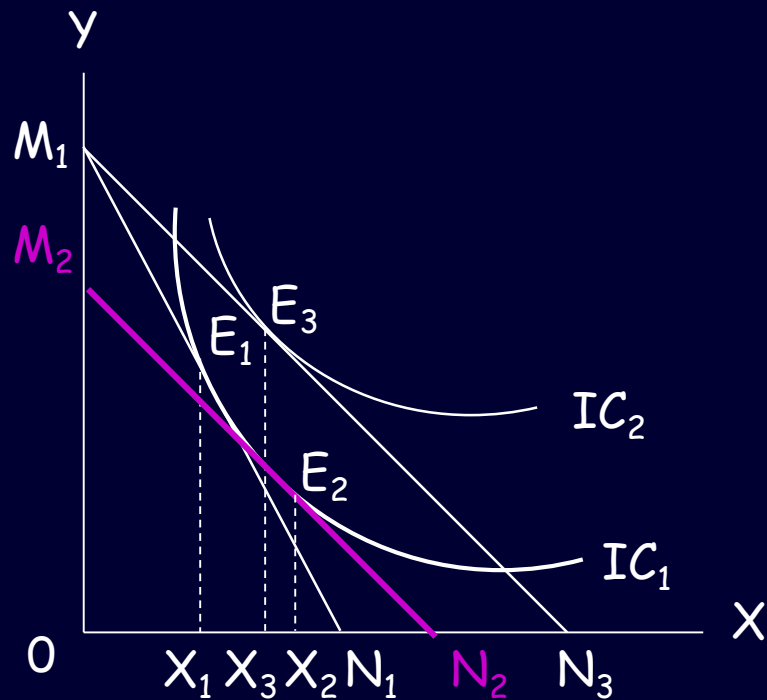
$X_1X_3 = X_2X_3 + SE$

$SE = X_1X_2$

กรณีของสินค้าปกติ (ต่อ)

- กระบวนการปรับตัว เมื่อราคาสินค้า X ลดลง
 - E_1-E_2 : ซื้อสินค้า X เพิ่มขึ้นจำนวน X_1X_2 เพื่อนำไปใช้แทนสินค้า Y
 - E_2-E_3 : เนื่องจากรายได้ที่แท้จริงเพิ่มขึ้น
- ผลของราคา = ผลของรายได้ + ผลของการใช้แทนกัน
$$X_1X_3 = X_2X_3 + X_1X_2$$
- ผลของรายได้ และผลของการใช้แทนกันทำให้ปริมาณเสนอซื้อสินค้า X เพิ่มขึ้น

กรณีสินค้าด้อย

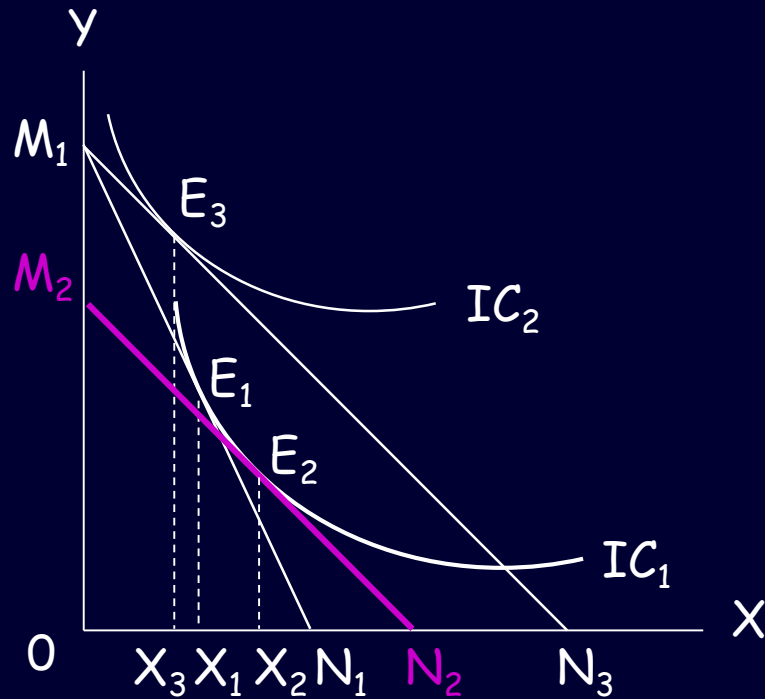

□ $PE = IE + SE$

$X_1 X_3 = -X_2 X_3 + X_1 X_2$

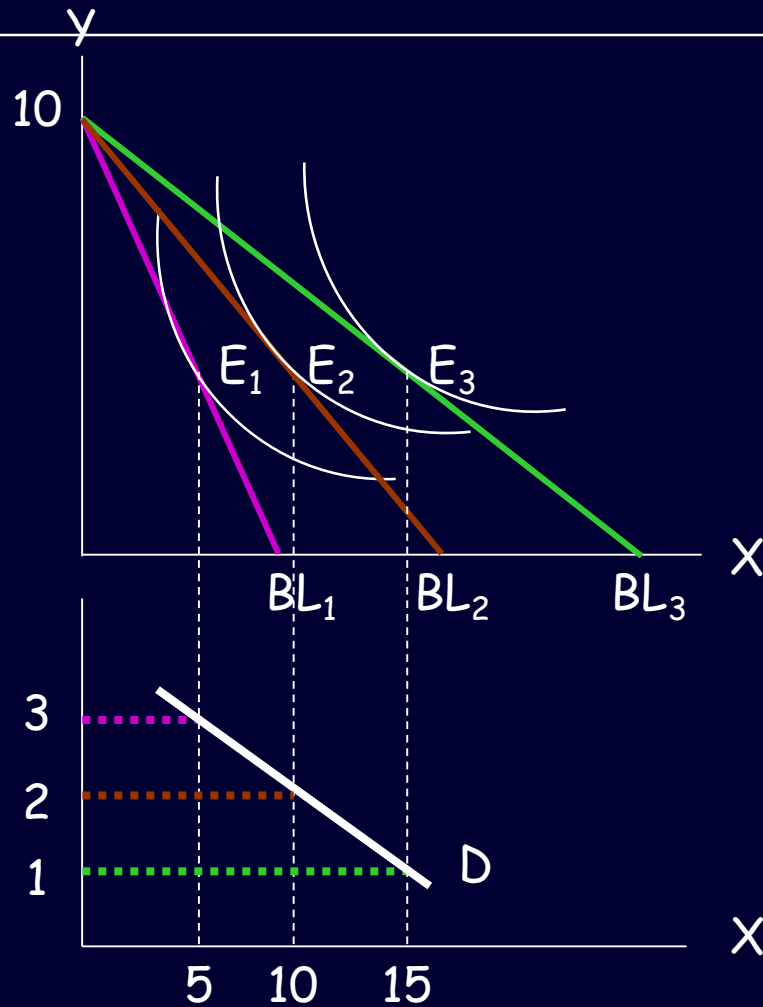
- ผลของรายได้ ทำให้ปริมาณเสนอซื้อลดลง แต่ผลของการใช้แทนกัน ทำให้ปริมาณเสนอซื้อเพิ่มขึ้น
- ผลของการใช้แทนกันมากกว่าผลของรายได้

กรณีสินค้าด้อย (ต่อ)

- $PE = IE + SE$
- $-X_1X_3 = -X_2X_3 + X_1X_2$
- ผลของรายได้ ทำให้ปริมาณเสนอซื้อลดลง แต่ผลของการใช้แทนกัน ทำให้ปริมาณเสนอซื้อเพิ่มขึ้น
- ผลของรายได้มากกว่าผลของการใช้แทนกัน
- สินค้าประเภทนี้ เรียกว่า **Giffen Goods** : ความสัมพันธ์ของราคาสินค้ากับปริมาณเสนอซื้อจะมีทิศทางเดียวกัน

การใช้ทฤษฎีเส้นความพอใจเท่ากันหาเส้นอุปสงค์

- BL₁ - BL₂ - BL₃ เกิดจากราคาสินค้า X ลดลง จาก 3, 2 และ 1 บาท ตามลำดับ
- ผลของราคา ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดุลยภาพ จาก E₁ - E₂ - E₃
- สร้างความสัมพันธ์ระหว่างราคาสินค้า X กับปริมาณเสนอซื้อ จะได้เส้นอุปสงค์ต่อราคา